

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ФІНАНСОВИЙ СТАН СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ, НАПРЯМКИ ЙОГО ПОЛПШЕННЯ

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу, групи 472-2

денної форми навчання

спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

Щербаков Євгеній Георгійович_____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Юрій Едуард Олександрович_____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ травня 2024 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Фінансовий стан підприємства як економічна категорія та об'єкт управління	5
1.2. Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства.....	10
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДП «М'ЯСО БУКОВИНИ» ЗА 2021-2023 РОКИ.....	18
2.1. Аналіз активів та джерел формування капіталу підприємства...18	
2.2 Аналіз ліквідності та рентабельності підприємства.....	26
2.3 Аналіз фінансової стійкості та ділової активності ДП «М'ясо Буковини».....	34
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	41
3.1. Прогнозування фінансового стану підприємства на основі інтегрування z-моделей.....	41
3.2. Напрямки зміцнення фінансового стану підприємства.....	47
Висновки.....	54
Список використаних джерел.....	58
Додатки	

АНОТАЦІЯ

Щербаков Є.Г. Фінансовий стан суб'єкта господарювання, напрямки його поліпшення. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні та практичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. Досліджено фінансовий стан підприємства як економічну категорію та об'єкт управління. Здійснено комплексний аналіз фінансового стану ДП «М'ясо буковини». Обґрунтовано основні напрямки поліпшення фінансового стану підприємства.

Ключові слова: підприємство, фінансовий аналіз, діагностика фінансового складника діяльності, ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність.

ABSTRACT

Shcherbakov Ye.H. Financial condition of the business entity, directions for its improvement. - Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor) level of higher education in specialty 072 "Finance, banking and insurance". Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

The qualification work reveals the theoretical and practical aspects of assessing the financial condition of an enterprise. The financial condition of the enterprise as an economic category and object of management is investigated. A comprehensive analysis of the financial condition of the SE "Meat of Bukovina" is carried out. The main directions for improving the financial condition of the enterprise are substantiated.

Key words: enterprises, financial analysis, diagnosis of the financial component of the activity, liquidity, financial stability, profitability.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Є.Г. Щербаков

(підпис)

ВСТУП

За умов систематичних викликів і потрясінь, що виникають перед країною та економікою, кожному суб'єкту господарювання дедалі складніше стає ефективно провадити свою діяльність, зберігаючи при цьому стійкість в ринковому середовищі. На сьогодні, в умовах воєнного стану, не тільки ризики банкрутства та збитковості є цілком реальними загрозами для функціонуючої підприємницької структури. І мова йде не лише про можливе призупинення чи скорочення діяльності, але й повну втрату всіх ресурсів та майна. Крім того, дані опитувань свідчать, що попри всі форс-мажорні виклики 2022 р. вітчизняний бізнес прикладає максимальні зусилля для адаптації до сучасних умов і шукає можливість продовжувати працювати. Зокрема, частка підприємств, котрі мали проблеми з транспортуванням та логістикою зменшилась із 50% до 43%, а тих, які стикнулися із відсутністю клієнтів або замовлень – із 36% до 22% [2; 21]. Такі реалії неабияк спонукають суб'єктів підприємницької діяльності шукати дієві заходи, за допомогою яких можна отримати інформаційну основу для управління фінансовим станом підприємства, фактично допоможуть його охарактеризувати, а також знайти шляхи поліпшення.

Вагомий внесок в розробку теоретичних та методологічних аспектів аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств здійснили наступні науковці-економісти: Ю. Костенко, О. Короленко, М. Гузь, В. Готра, М. Денисенко, Ю. Ковтуненко, Н. Куцай, В.Чепка, І. Свідерська, Ю. Гавриленко, О. Яцух, Н.Захарова, О. Непочатенко, Н. Мельничук та ін. Разом із тим, незважаючи на значні наукові напрацювання, низка важливих проблем організації та методики аналізу фінансового стану підприємств вимагають подальших досліджень, глибокого вивчення й формування нових підходів та напрямів удосконалення у складних сучасних умовах.

Метою роботи є обґрунтування напрямків поліпшення фінансового стану досліджуваного підприємства. Для досягнення даної мети в ході роботи було

виконано наступні завдання:

- досліджено зміст фінансового стану підприємства як економічної категорії та об'єкта управління;
- визначено методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства;
- проведено аналіз активів та джерел формування капіталу ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.;
- досліджено зміни ліквідності та рентабельності підприємства;
- проаналізовано фінансову стійкість та ділову активність ДП «М'ясо Буковини»;
- здійснено прогнозування фінансового стану підприємства на основі інтегрування z-моделей;
- обґрунтовано напрямки зміцнення фінансового стану досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є виробничо-господарська діяльність ДП «М'ясо Буковини» у сфері виробництва та реалізації харчових продуктів. Предметом дослідження виступає фінансовий стан ДП «М'ясо Буковини».

Основними методами, які використовувалися в процесі написання кваліфікаційної роботи стали: спостереження; узагальнення; порівняння; методи аналізу та синтезу; математичні методи дослідження; індукції та дедукції; абстрагування; моделювання.

Інформаційною базою даного дослідження є науково-періодична література, Інтернет-джерела, статистичні дані, дані фінансової звітності ДП «М'ясо Буковини».

Кваліфікаційна робота включає вступ, основну частину, а також висновки. Результати проведеного дослідження викладені на 56 сторінках, список використаних джерел складається із 49 найменувань. Робота містить 18 таблиць, 5 рисунків та 3 додатка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансовий стан підприємства як економічна категорія та об'єкт управління

Недостатній обсяг фінансових ресурсів, неефективне ведення господарської діяльності може виявитись головною причиною несвоєчасності розрахунків із постачальниками за одержані матеріали й сировину, неритмічного чи неповного забезпечення підприємницької діяльності необхідними ресурсами, а відповідно, і погіршення результатів виконання підприємством своїх зобов'язань перед найманими працівниками, власниками, державою, банківськими установами. Забезпеченість підприємства активами в межах розрахункової потреби, а також їх раціональне використання створюють широкі можливості для наступного поліпшення кількісних й якісних показників господарювання [27, с.109]. Чим нижча собівартість виробленої підприємством продукції, тим більша сума отриманого прибутку, а отже, суб'єкт господарювання отримує коло ширших можливостей для поліпшення стану свого основного капіталу, підвищення ефективності діяльності та стимулювання праці робітників.

Загалом фінансовий стан підприємства являє собою одну з найважливіших характеристик діяльності підприємства, є комплексним поняттям, що визначається взаємодією всіх складників системи фінансових відносин підприємства й характеризується певною системою показників, які відображають наявність та ефективність використання фінансових ресурсів. Варто зазначити, що визначення поняття фінансового стану закріплене у вітчизняних законотворчих документах. Так, згідно з Методикою Фонду державного майна України: «фінансовий стан – це сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства,

реальні й потенційні фінансові можливості підприємства» [35]. Щодо трактувань категорії фінансового стану закордонними авторами, то зауважимо, що окремо поняття фінансового стану як такого не виокремлюється, а його аналіз здійснюється в контексті діяльності суб'єкта господарювання. При цьому поняття «фінансовий стан» ототожнюється з: фінансовим положенням (financial position), фінансовою стійкістю (financial sustainability), фінансовим результатом (financial performance). Акцент при цьому робиться на здатності підприємства покривати свої зобов'язання, забезпечувати власну платоспроможність, створювати новий продукт із наявних ресурсів, покривати витрати діяльності й отримувати при цьому дохід [19, с.49].

Відсутня єдина думка щодо визначення фінансового стану і серед співвітчизників. Зокрема, Г.В. Савицька зазначає, що: «фінансовий стан – це складна економічна категорія, що відображає на певний момент стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку» [39, с.203]. Однак це визначення, на нашу думку, не розкриває ґрунтовно певних характеристик фінансового стану господарюючого суб'єкта.

Ф.Ф. Бутинець дає наступне визначення фінансового стану: «фінансовий стан підприємства визначається сукупністю параметрів, які виражають наявність, доцільність розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів, реальні та потенційні фінансові можливості» [10].

Вважаємо, що аналогічне визначення фінансового стану, наводить і А.В. Чупіс, який фінансовий стан характеризує як забезпеченість суб'єкта господарювання власними й позиковими коштами, можливість та ефективність їх використання в своєму обороті за сформованих економічних умов [34]. Однак у цих трактуваннях відсутній часовий проміжок, що важливо для підприємств, виробництво на яких має сезонний характер.

Зважаючи на існування в зарубіжній та вітчизняній літературах багатьох варіантів трактування поняття фінансового стану підприємства, сформулювати конкретне визначення даного поняття досить складно, тож для спрощення, визначення було систематизовано за допомогою табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Дефініція поняття «фінансовий стан підприємства»

Джерело	Визначення поняття
Фінансово-економічний словник	«Наявність чи відсутність у підприємства коштів, необхідних для забезпечення його господарської діяльності, адекватного режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з різними економічними суб'єктами, а також результат взаємодії всіх складових системи фінансових відносин підприємства, що характеризується сукупністю показників, які показують наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [13, с.154].
Б. М. Литвин, М. В. Стельмах	«Наслідок виробничої та фінансової діяльності підприємства, що можна охарактеризувати обсягами засобів компанії, їх розміщенням і джерелами утворення. Він залежить від здійснення матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку, є показником платоспроможності підприємства» [27, с.81].
О. О. Шеремет	«Розміщення та використання засобів (активів) і характер джерел їх формування (пасивів), що визначається виконанням фінансового плану і поповненням власного оборотного капіталу за необхідності за рахунок прибутку, а також швидкістю оборотності оборотних засобів, рівнем платоспроможності 1, с.206].
В.В. Костецький	«Здатність організації фінансувати свою діяльність. Характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, що необхідні для нормального функціонування організації, доцільністю їх розміщення, інтенсивністю та ефективністю використання» [22].
І. М. Бойчик	«Комплексне поняття, що характеризується взаємодією всіх компонентів системи фінансових відносин та визначається на основі певних виробничо-господарських факторів і показників» [5, с.302].

З табл. 1.1 видно, що у підході щодо визначення фінансового стану підприємства спостерігається певна схожість у думках авторів. На основі проведеного аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури можна виокремити загальне визначення даного поняття.

Також, на основі проведеного аналізу поглядів вчених-економістів,

можемо виділити головні сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» (рис.1).

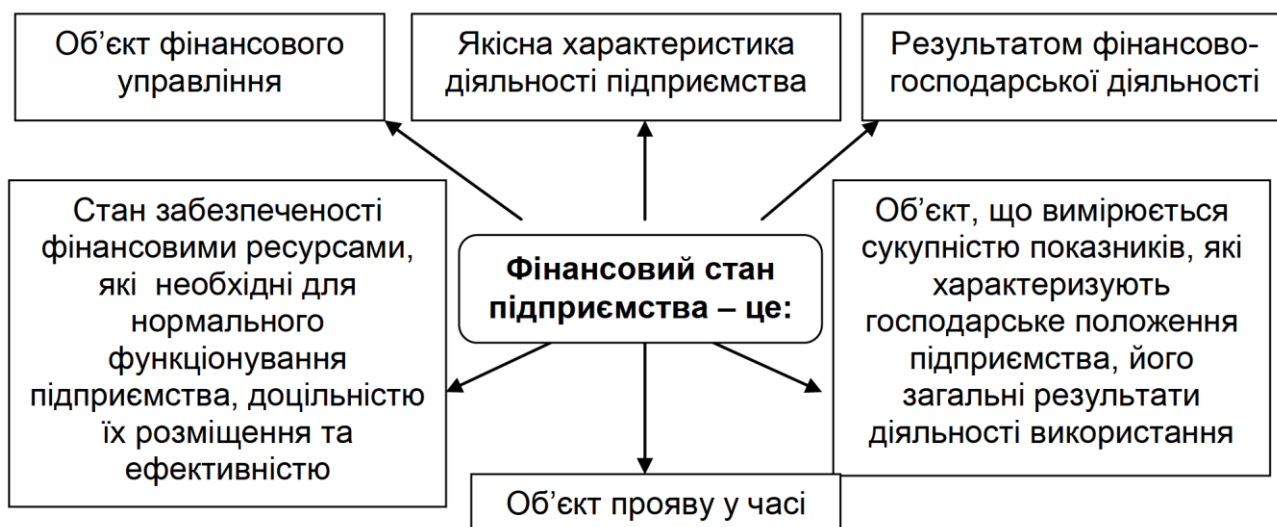

Рис. 1.1. Основні сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства»

Безперечно, уточнивши економічну сутність поняття «фінансовий стан», виникає необхідність розглянути її як об'єкт управління. Зокрема, питання управління фінансовим станом на підприємстві являється одним із найважливіших функціональних напрямів системи його фінансового менеджменту.

Управління фінансовим станом являє собою управління фінансами підприємства, яке направлене на досягнення його розвитку з допомогою певних методів, що забезпечують реалізацію заходів фінансової політики підприємства, а саме: контроль; регулювання; прогнозування; планування [28].

Управління фінансовим станом підприємства базується на об'єктивних, а також суб'єктивних законах суспільного розвитку, на знанні й використанні закономірностей розподілу готового продукту та валового доходу суб'єкта господарювання.

Метою управління фінансовим станом виступає забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами і підвищення ефективності його фінансової діяльності.

Управління фінансовим станом суб'єкта господарювання переслідує декілька цілей:

- оцінка фінансового положення підприємства;
- визначення в просторово-часовому розрізі змін у фінансовому стані;
- виявлення основних чинників, які викликають зміни у фінансовому стані;
- здійснення прогнозу основних тенденцій фінансового стану підприємства.

Управління фінансовим станом набуває практичного втілення через фінансову політику підприємства.

Предметом управління фінансовим станом суб'єкта господарювання є регулювання фінансових потоків. Суб'єктом управління виступає фінансовий та керівний апарат системи органів управління на підприємстві.

Управління фінансовим станом підприємства, в практичному плані являє собою сукупність методів і форм цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування й використання фінансових ресурсів.

Завданнями управління фінансового стану суб'єкта господарювання є управління основними економічними факторами, які безпосередньо впливають на його фінансовий стан, оскільки фінансовий стан підприємства - це система формування й розподілу активів підприємства, завдяки якій досягається мета його діяльності й характеризує фінансово-матеріальний потенціал у даний момент розвитку підприємства, а також оцінюється з використанням сучасних методів та методик за допомогою системи показників економічного стану [36].

Управління фінансовим станом підприємства здійснюється за допомогою усебічного й систематичного оцінювання з використанням різних методів, методик та прийомів аналізу. Це уможливорює критичну оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання як у статиці за певний період, так й в динаміці – за ряд періодів, що дає змогу визначити больові точки у фінансовій діяльності і способи раціонального розміщення фінансових ресурсів, їх ефективнішого використання.

Як і кожна управлінська система на підприємстві, управління фінансовим станом передбачає наявність певного об'єкту управління [31, с.55]. При цьому об'єктом управління фінансовим станом виступають фінансові відносини в сфері грошового обігу, фонди фінансових ресурсів, які створюються й використовуються на всіх стадіях і ланках фінансово-господарської діяльності підприємства.

На стратегічному рівні в процесі фінансового управління необхідно розв'язувати проблеми забезпечення необхідним обсягом фінансових ресурсів діяльності підприємства, формування фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення, адже це має істотний вплив на структуру та розмір активів й пасивів бухгалтерського балансу та фінансовий стан підприємства.

Під оперативним управлінням фінансовим станом розуміється система комплексних заходів з контролю та розподілу фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства у межах виконання як короткотермінових так і середньотермінових планів. Пріоритетом управління для оперативного рівня виступає ефективне використання наявних фінансових ресурсів підприємства [34, с.261].

Отже, фінансовий стан підприємства можна охарактеризувати сукупністю певних складових фінансової системи, які взаємодіють між собою в процесі фінансової та виробничої діяльності з метою забезпечення нормального функціонування господарюючого суб'єкта, а також його здатність вдало використовувати та розміщувати наявні ресурси задля вчасного погашення боргових зобов'язань й забезпечення своєї повної платоспроможності.

1.2.Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства

У сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства зіткнулися із нестабільної законодавчої бази та політики держави, проблемою невпевненості в ділових партнерах, з невизначеністю майбутніх доходів й витрат, а отже, перспектив подальшої діяльності підприємства. Серед чинників ефективного

управління підприємством, і відповідно, його фінансового розвитку, основним виступає своєчасно і якісно проведений аналіз фінансового стану. Це дає можливість сформулювати перспективну фінансову стратегію управління підприємством, визначити недоліки та прогалини в діяльності суб'єкта господарювання та шляхи їх подолання.

На сьогодні дуже багато наукових праць, видань та різної літератури, як зарубіжної, так і вітчизняної, присвячено методології аналізу сучасного фінансового стану підприємства. Всі суб'єкти господарської діяльності в сучасних умовах зацікавлені в тому, щоб отримати об'єктивну інформацію щодо свого фінансового стану. Тому дослідження цієї теми в літературі наразі є дуже актуальним. Проаналізувавши праці науковців варто виділити наступні.

А. Поддєрьогін стверджує, що: «аналіз фінансового стану дає можливість оцінити достатність капіталу, доцільність залучення додаткових джерел фінансування, ефективність їх використання, майновий стан, рівень інвестиційної привабливості та ділової активності» [43, с.277].

В. Костецький вказує на те, що: «з метою вирішення проблем фінансової стабілізації та подальшого розвитку підприємств необхідно виявити та подолати причини виникнення кризових явищ. Саме тому актуальними стають проблеми проведення фінансового аналізу з метою виведення підприємств з фінансової кризи» [22, с.51].

В своїй роботі С. Я. Лібрук-Ліпкевич важливим вважає: «комплексність у підході до розробки та впровадження системи діагностики фінансового стану підприємства, тобто дослідження за допомогою діагностичного апарату як статичного стану об'єкта, так і його розвитку в часі. Вхідною інформацією для наведеної системи діагностики є інформація, що надходить із внутрішнього та зовнішнього середовища об'єкта дослідження, а також інформація минулих періодів. Вимогами до вхідної інформації є своєчасність, повнота, вірогідність, репрезентативність, цінність та доступність» [28].

М. В. Колісник та У.О. Балик у своїй статті наголошують на тому, що багато авторів систематизували, досліджували та розвивали методичні

інструментарії оцінювання фінансового стану підприємства, проте запропоновані прикладні інструменти можна використовувати лише для тих суб'єктів господарювання, які ведуть стандартизовану бухгалтерську звітність [18, с.67].

Н. Проскуріна та А. Гнідкова в своєму дослідженні систематизували методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства, а також поділили їх на методи, які засновано на аналізі балансу підприємства (метод фінансових коефіцієнтів, вертикальний, горизонтальний та трендовий аналіз, тощо); евристичні методи, які засновані на інтуїтивних, неформальних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань, а також методи експертних оцінок; економіко-математичні методи [36]. Також в своїй роботі, науковці висвітлюють цікавий факт, що останнім часом все більшої популярності набувають методи засновані на одному узагальнюючому показнику, який дає можливість зрозуміти результати аналізу фінансового стану підприємства. Однак їх різноманіття, відсутність чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов їх застосування, певної систематизації, ускладнюють використання даних методів на практиці. Виходячи з дослідження, автори зауважують, що аналізуючи фінансовий стан суб'єктів господарювання в практичній діяльності використовуються методи, відображені на рис. 1.1.

О.В. Насібова в своїй статті виділяє три методи оцінки фінансового стану підприємства, а саме: комплексний аналіз, коефіцієнтний метод та метод інтегральної оцінки. Дане твердження дещо співпадає з думкою попередніх авторів, однак О.В. Насібова виділяє також коефіцієнтний метод, перевагою якого вона відзначає те, що він враховує вплив як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Коефіцієнтний метод проводиться на основі розрахунку коефіцієнтів, які розкривають усі напрями діяльності підприємства, а також враховують чинники внутрішнього й зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства [32, с.186].

М.П. Денисенко і О.В. Зазимко у своєму доробку виділяють такі показники, які можуть виступати основою при прийнятті управлінських рішень

в умовах повної невизначеності. Серед них: фінансова стабільність, конкурентоздатність, результативність господарської діяльності, платоспроможність й ін., які, при усій їх значимості, характеризують тільки окремі аспекти фінансового стану підприємства [8].

Рис. 1.1. Методи аналізу фінансового стану підприємства

В своєму дослідженні науковці також висвітлюють різницю між напрямками проведення аналізу фінансового стану підприємства виходячи із зарубіжного та вітчизняного досвіду. Результати даного дослідження відображено на рис. 1.2.

Окрім вітчизняних дослідників варто дослідити праці науковців з-за кордону. Серед зарубіжних авторів, які займались дослідженням даної теми можемо виділити Гасанай П. (Hasanaj P.), Роберт Дмуховські (Robert

Dmuchowski), Бурханов А. У. (Burkhanov A. U.).

Бурханов А. У. у статті присвяченій оцінці фінансового стану підприємств наголошує на тому, що такий аналіз засновано на системному вивченні діяльності підприємства та узагальненні результатів його діяльності та спрямовано на підвищення ефективності його роботи [49].

Рис. 1.2. Порівняльний аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду аналізу фінансового стану підприємства

Гасанай П. притримується думки, що аналіз фінансової звітності виступає методом судження, порівняння або оцінки стану окремих частин балансу, згідно яких приймаються важливі рішення. Тобто, фінансовий аналіз являє собою аналіз балансів за минуле, сьогодення й майбутнє підприємства. Автор також зауважує, що окремі значення балансових позицій підприємства не мають високої аналітичної значущості, однак якщо порівняти їх із значеннями інших балансових позицій, тоді їх порівняльна вартість значно зростає [48].

Роберт Дмуховскі в своєму напрацюванні висвітлює думку, що в сучасних умовах фінансовий аналіз в основному зосереджений на оцінці вартісних показників і їх інтерпретації, що надзвичайно важливо із позиції

ефективності діяльності компанії та її цін. Особливістю сучасного фінансового аналізу автор вважає те, що такий аналіз на сьогодні стосується не лише минулого, але й майбутнього, що в свою чергу виступає чудовим інструментом для управління підприємством [9, с.79]. В своїй роботі науковець виділяє наступні частини фінансового аналізу: ретроспективний, поточний і перспективний аналіз. Їх зміст відображено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Характеристика частин фінансового аналізу

Аналіз фінансового стану суб'єкта господарювання, як правило, здійснюється за такими напрямками, як:

- аналіз майнового стану підприємства (визначають виробничий потенціал суб'єкта господарювання та функціональний стан основних засобів);
- аналіз грошових потоків (визначають рівень ритмічності та синхронності, достатності грошових потоків, оцінюють ефективність управління грошовими потоками для розробки необхідних управлінських рішень);
- оцінювання оборотних активів підприємства (визначають величину додаткового залучення до господарської діяльності або відносного вивільнення

оборотних активів);

- аналіз фінансової стійкості (визначається структура джерел фінансування підприємства);

- оцінювання ліквідності й платоспроможності суб'єкта господарювання (оцінюють спроможність підприємства в повному обсязі й своєчасно здійснювати розрахунки за борговими зобов'язаннями і оцінюють перспективи втрати (чи відновлення) платоспроможності);

- аналіз ділової активності (визначають ефективність використання трудових і фінансових, матеріальних ресурсів);

- оцінювання прибутковості та рентабельності (оцінюють загальну ефективність вкладення коштів у діяльність підприємства).

Використання прийомів та методів, видів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства у загальній сукупності становить методологію та методику аналізу [19, с.48].

В світовій практиці вже накопичено достатній досвід інтегральної оцінки фінансового стану підприємств. Наразі це такі відомі комплексні показники, як модель Спрингейта, індекс Альтмана, метод Creditmen, модель Ліса, а також Ж. Депаляна. Однак всі вказані моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, оскільки їх розроблено із використанням вибіркової сукупностей підприємств інших країн, а відтак враховані параметри істотно відрізняються від наших. Українськими вченими на сьогодні вже розроблені такі моделі, як комплексна оцінка фінансового стану на основі використання матричних моделей (Т. Перната, Г. Северина, О. Хотомлянський) і дискримінантна інтегральної оцінки фінансового стану підприємства О.Терещенко, яку засновано на методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності українських підприємств. Цей метод оцінки дає можливість виявити тенденції у динаміці фінансового стану підприємства.

Однак, недосконалість методів оцінки фінансового стану підприємства не є єдиною проблемою сьогодні. Складності проведення аналізу фінансового

стану на сьогоднішній день також обумовлено:

- політичною невизначеністю;
- кризовим станом;
- нестабільністю економіки [34, с.76].

Багато фінансово-економічних показників розрахованих на певний час в умовах постійної зміни інформації, можуть надалі загубити свою цінність для аналізу через нестабільність національної валюти.

Повну перешкоду аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання дають:

1. Нестабільність законодавчої бази (податкового, фінансового права).
2. Різні форми власності. Зокрема, чимало показників, які характеризують фінансовий стан акціонерних підприємств не можуть бути розраховані за причиною слабого розвитку у державі ринку цінних паперів, де здійснювалось б обертання акції цих підприємств і по яким можна б було робити висновки про положення емітентів [19, с.49].

Таким чином, проведення фінансового аналізу підприємства дає можливість партнерам із бізнесу, власникам, керівникам, банкам визначити надійність цього підприємства, оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, його кредитоспроможність, окреслити заходи стабілізації фінансового стану, своєчасно виявити потенційну можливість банкрутства підприємства та спрогнозувати фінансові результати його діяльності.

РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДП «М'ЯСО БУКОВИНИ» ЗА 2021-2023 РОКИ

2.1. Аналіз активів та джерел формування капіталу підприємства

Для здійснення господарської діяльності ДП «М'ясо Буковини» повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, яке б належало йому на правах володіння або власності. Усе майно, яким володіє ДП «М'ясо Буковини» і яке відображене в його балансі, називається активами. Активи підприємства – це майно в його нематеріальній й матеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних чи залучених ресурсів, які перебувають в його розпорядженні та призначені для використання у господарській та фінансовій діяльності з метою отримання прибутку. Залежно від специфіки та строку використання у виробничій діяльності господарюючого суб'єкта активи поділяють на необоротні й оборотні.

Проведемо аналіз динаміки активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка та структура активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Активи	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %
Оборотні активи	13555,6	31,2	26794,3	49,1	25153,8	49,0
Необоротні активи	29845,3	68,8	27744,9	50,9	26192,8	51,0
Разом:	43400,9	100,00	54539,2	100,00	51346,6	100,00
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,45		0,97		0,96	

Аналіз даних табл. 2.1 дає змогу зробити висновок, що активи підприємства за період 2021-2022 рр. мають тенденцію до збільшення, зокрема на 11138,3 тис. грн. або 25,7%. Це свідчить про масштабність діяльності ДП

«М'ясо Буковини» і розширення виробництва. Дане зростання відбулось за рахунок приросту оборотних активів на 13238,7 тис. грн. або 97,7%. При цьому необоротні активи зменшились на 2100,4 тис. грн. або 7,0% і у 2022 р. склали 27744,9 тис. грн. Тенденція до зниження обсягу необоротних активів збереглась і у 2023 р. Так, необоротні активи ДП «М'ясо Буковини» у 2023 р. становили 26192,8 тис. грн., що на 1552,1 тис. грн. або 5,6% менше ніж у 2022 р. За одночасного зниження обсягу оборотних активів, відбулось зменшення загального обсягу активів підприємства у 2023 р. в порівнянні з 2022 р. на 3192,6 тис. грн. або 5,9%.

При цьому у структурі активів ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2023 рр. переважали необоротні активи, однак їх частка знижується із 68,8% у 2021 р. до 51,0% у 2023 році. Відповідно, питома вага оборотних активів збільшується із 31,2% у 2021 р. до 49,0% у 2023 р.

Відповідні зміни відбулись і з коефіцієнтом співвідношення оборотних і необоротних активів, який в 2021-2023 рр. не перевищував одиницю і був найвищим у 2022 р. – 0,97. Слід зазначити, що на одну гривню необоротних активів у 2021 р. припадає приблизно 0,45 грн. оборотних активів, порівняно з 0,96 грн. у 2023 р. Зростання даного показника ДП «М'ясо Буковини» в динаміці свідчить про пришвидшення оборотності активів за результатами 2022-2023 рр.

Проведемо дослідження динаміки та складу необоротних активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка необоротних активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

тис. грн.

Активи	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Незавершені капітальні інвестиції	2159,0	7,2	200,0	0,7	47,8	0,2

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Основні засоби	27684,1	92,8	27542,7	99,3	26142,8	99,8
Інші необоротні активи	2,2	0,01	2,2	0,01	2,2	0,01
Всього необоротних активів	29845,3	100,0	27744,9	100,0	26192,8	100,0

Як видно з табл. 2.2, склад необоротних активів ДП «М'ясо Буковини» містить: незавершені капітальні інвестиції; основні засоби; інші необоротні активи.

Найбільшу частку в необоротних активах ДП «М'ясо Буковини» займають основні засоби. Їх питома вага поступово зростає із 92,8% у 2021 р. до 99,8% у 2023 р. При цьому загалом за досліджуваний період їх обсяг зменшився на 1541,3 тис. грн. або 5,6%. Тобто, зростання питомої ваги основних засобів у необоротних активах зумовлено не зростанням їх вартості, а зниженням обсягу інших статей необоротних активів.

Для проведення аналізу ефективності використання необоротних активів ДП «М'ясо Буковини» розрахуємо відповідні показники, а результати оформимо у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ефективності використання необоротних активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	Відхилення (+/-)
				2022 року від 2021 року	2023 року від 2022 року
1	2	3	4	5	6
Обсяг виробництва продукції, тис. грн.	57097,4	115957,0	108959,0	58859,6	-6998,0
Середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства, тис. грн.	27800,1	27613,4	26842,8	-186,7	-770,6

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
Середньооблікова чисельність робітників, осіб	127	121	92	-6	-29,0
Середньорічна вартість активної частини основних фондів підприємства, тис.	12010,5	16540,0	15237,0	4529,5	-1303,0
Чистий прибуток, тис. грн.	2612,0	2760,9	1906,2	148,9	-854,7
Фондовіддача, грн.	2,05	4,20	4,06	2,15	-0,1
Фондовіддача активної частини основних фондів, грн	4,75	7,01	7,15	2,26	0,1
Фондомісткість, грн.	0,49	0,24	0,25	-0,25	0,0
Фондорентабельність, %	9,4	10,0	7,1	0,6	-2,9
Фондоозброєність, тис. грн./особу	218,9	228,2	291,8	9,3	63,6

Як видно з табл. 2.3, найбільш ефективно необоротні активи використовувались у 2022 р. Зокрема, фондорентабельність у 2022 р. склала 10,0%, що на 0,6% більше ніж у 2021 р. А у 2023 р. даний показник мав найменше значення 7,1%, що свідчить про зниження ефективності використання підприємством основних засобів.

Проведемо дослідження динаміки та складу оборотних активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка оборотних активів ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

тис. грн.

Група	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Запаси	7609,8	56,1	13810,1	51,5	15960,2	63,5
Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги	5186,3	38,3	11410,3	42,6	8675,9	34,5

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7
Інша поточна дебіторська заборгованість	497,6	3,7	767,8	2,9	419,0	1,7
Гроші та їх еквіваленти	261,9	1,9	806,1	3,0	98,7	0,4
Всього оборотних активів	13555,6	100,0	26794,3	100,0	25153,8	100,0

Як видно з табл. 2.4, склад оборотних активів ДП «М'ясо Буковини» містить: запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги та іншу поточну дебіторську заборгованість.

Загалом за досліджуваний період обсяг оборотних активів ДП «М'ясо Буковини» збільшився на 11598,2 тис. грн. або 85,6%. Дана тенденція відбулась за рахунок:

– зростання запасів підприємства до 15960,2 тис. грн. (на 8350,4 тис. грн. або 109,7%);

– збільшення обсягу дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги до 8675,9 тис. грн. (на 3489,6 тис. грн. або 67,3%).

При цьому обсяг іншої поточної дебіторської заборгованості зменшився із 497,6 тис. грн. у 2021 р. до 419 тис. грн. у 2023 р. (на 78,6 тис. грн. або 15,8%), а обсяг грошових коштів та їх еквівалентів – із 261,9 тис. грн. у 2021 р. до 98,7 тис. грн. у 2023 р. (на 163,2 тис. грн. або 62,3%).

Якщо розглядати структуру оборотних активів ДП «М'ясо Буковини», то варто відмітити, що у їх складі протягом всього досліджуваного періоду переважають запаси. Їх частка зросла із 56,1% у 2021 р. до 63,5% у 2023 р.

Негативно на ліквідності підприємства відобразилось зниження частки грошових коштів та їх еквівалентів з 3,7% у 2021 р. до 1,7% у 2023 р.

Фінансування діяльності ДП «М'ясо Буковини» здійснюється за рахунок власних (статутний капітал обсягом 14950 тис. грн., додатковий капітал – 7691,8 тис. грн. та нерозподілений прибуток обсяг якого на кінець 2023 року

склав 8014,5 тис. грн.) та залучених коштів.

Проаналізувавши склад джерел формування капіталу ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. на основі даних Додатків А, Б, В варто зауважити, що основним джерелом фінансування діяльності підприємства є власний капітал. Як видно з табл. 2.5, обсяги власного капіталу у 2021-2023 рр. є вищими за обсяги позикового приблизно у 1,5 рази, що свідчить про високий рівень формування і ефективний розподіл прибутку підприємства, його спроможність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел, що сприяє росту фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.5

Динаміка складу джерел формування капіталу ДП «М'ясо Буковини»
за 2021-2023 рр.

Група	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
Власний капітал	27441,5	63,2	29476,3	54,0	30656,3	59,7
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Поточні зобов'язання і забезпечення	15959	36,8	25063	46,0	20690	40,3
Всього капіталу	43400,9	100,0	54539,2	100,0	51346,6	100,0

Що стосується структури капіталу, то з табл. 2.5, можна побачити, що основну частину капіталу досліджуваного підприємства становить власний капітал і його частка у 2022 р. знизилась на 9,2% в порівнянні з 2021 р. і склала найменше за досліджуваний період значення – 54,0%. Однак у 2023 р. питома вага власного капіталу зросла на 5,7% і становила 59,7%. Позиковий капітал підприємства представлений лише поточними зобов'язаннями і забезпеченнями, частка яких за досліджуваний період коливалась в межах 36,8%-46,0%.

Власний капітал ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2023 рр. зростає з

27441,5 тис. грн. у 2021 р. до 30656,3 грн. у 2023 р., тобто на 3214,8 тис. грн. або 11,7%. З табл. 2.6 видно, що статутний капітал підприємства складає 14950,0 тис. грн. і є незмінним протягом всього досліджуваного періоду.

Таблиця 2.6

Динаміка власного капіталу ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення	Відхилення
				(+/-) 2022 року від 2021	(+/-) 2023 року від 2022
Зареєстрований (пайовий) капітал	14950,0	14950,0	14950,0	0,0	0,0
Додатковий капітал	9144,1	8418,0	7691,8	-726,1	-726,2
Капітал у дооцінках	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток	3347,4	6108,3	8014,5	2760,9	1906,2
Резервний капітал	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Власний капітал, всього	27441,5	29476,3	30656,3	2034,8	1180,0

Додатковий капітал підприємства має тенденцію до зниження. Так, у 2022 р. його обсяг склав 8418,0 тис. грн., що на 726,1 тис. грн. або 7,9% менше ніж у 2021 р. У 2023 р. обсяг додаткового капіталу зменшився ще на 726,2 тис. грн. або 8,6% і склав 7691,8 тис. грн.

Нерозподілений прибуток ДП «М'ясо Буковини» з кожним роком зростає. Так, у 2023 р. його обсяг склав 8014,5 тис. грн., що на 1906,2 тис. грн. або 31,2% більше ніж у 2022 р. і на 4667,1 тис. грн. або 139,4% більше ніж у 2021 р.

У структурі власного капіталу ДП «М'ясо Буковини» переважає зареєстрований (пайовий) капітал, його частка протягом 2021-2023 рр. зменшується із 54,5% у 2021 р. до 48,8% у 2023 р. При цьому частка нерозподіленого прибутку збільшується із 12,2% у 2021 р. до 26,1% у 2023 р.

Друге місце за значимістю у загальній структурі капіталу належить III-му розділу пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення». Так, як видно табл. 2.7, у 2022 р. його обсяг склав 12062,9 тис. грн., що на 6638,5 тис. грн. або 122,4% більше ніж у 2021 р. У 2023 р. відбулося зниження обсягу поточних

зобов'язань та забезпечень порівняно з попереднім періодом на 3960,1 тис. грн. або на 32,8%.

Таблиця 2.7

Динаміка позикового капіталу ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	Відхилення (+/-)
				2022 року від 2021	2023 року від 2022
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4711,8	6163,5	4536,5	1451,7	-1627,0
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	249,7	539,9	697,2	290,2	157,3
Кредиторська заборгованість за розрахунками із страхування	122,9	97,1	74,6	-25,8	-22,5
Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	155,7	209,5	269,7	53,8	60,2
Кредиторська заборгованість за розрахунками за авансами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші поточні зобов'язання	184,3	5052,9	2524,8	4868,6	-2528,1
Всього позиковий капітал	5424,4	12062,9	8102,8	6638,5	-3960,1

Найбільших змін у складі позикового капіталу зазнали інші поточні зобов'язання. У 2022 р. їх обсяг склав 5052,9 тис. грн., що на 4868,6 тис. грн. або 2641,7% більше ніж у 2021 р. Однак у 2023 р. обсяг інших поточних зобов'язань зменшився на 2528,1 тис. грн. або 50,0% і на кінець досліджуваного періоду склав 2524,8 тис. грн.

Істотні зміни відбулись і з кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, обсяг якої зріс у 2022 р. на 1451,7 тис. грн. і склав 6163,5 тис. грн., а у 2023 р. зменшився на 1627,0 тис. грн. або 26,4% в порівнянні з 2022 р.

Щодо структури III-го розділу, то найбільшу частку тут становить кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, питома вага якої у 2021

р. склала 86,9%. Однак дана частка зменшилась за досліджуваний період до 56,0% у 2023 р.

Значно зросла питома вага інших поточних зобов'язань. І якщо у 2021 р. на них припадало лише 3,4% усіх поточних зобов'язань підприємства, то у 2022 р. їх частка склала 41,9%, а у 2023 р. – 31,2%.

Отже, можемо зробити висновок, що ДП «М'ясо Буковини» фінансує свою діяльність переважно за рахунок власних джерел, про що свідчить висока частка власного капіталу у загальному обсязі капіталу. Це в свою чергу дозволяє ДП «М'ясо Буковини» забезпечити високий рівень фінансової стійкості й незалежності від зовнішніх джерел фінансування. При чому, варто відмітити, що поповнення коштів ДП «М'ясо Буковини» відбувається на основі зростання обсягів нерозподіленого прибутку, який поповнює власний капітал. Протягом 2021-2023 рр. ДП «М'ясо Буковини» не залучало короткострокові банківські кредити, що є позитивним моментом, оскільки не потрібно здійснювати витрати на сплату відсотків й погашення основної суми боргу, проте відсутність залучення додаткових коштів не дозволяє ДП «М'ясо Буковини» розширити обсяги виробництва підприємства, що сприяло б зростанню прибутковості.

2.2 Аналіз ліквідності та рентабельності підприємства

Аналіз ліквідності підприємства розпочинається, як правило, із складання балансу ліквідності підприємства. При цьому ліквідність балансу – це можливість підприємства перетворювати активи в готівку та погашати свої зобов'язання, або ступінь покриття боргових зобов'язань суб'єкта господарювання його активами, строк перетворення яких у грошові кошти є відповідним строку погашення його платіжних зобов'язань.

Зіставивши відповідні групи активів ДП «М'ясо Буковини», які згруповано за ознакою ліквідності із відповідною групою зобов'язань ДП «М'ясо Буковини», які згруповано за терміновістю оплати визначимо

ліквідність балансу досліджуваного підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності балансу ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

тис. грн.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
За 1 групою (А1-П1)	-15697,5	-24257,0	-20592,0	-4894,5	3665,0
За 2 групою (А2-П2)	5683,9	12178,1	9094,9	3411,0	-3083,2
За 3 групою (А3- П3)	7609,8	13810,1	15960,2	8350,4	2150,1
За 4 групою (А4-П4)	-2403,8	1731,4	4463,5	6867,3	2732,1

Отже, баланс підприємства вважається ліквідним, у разі виконання наступних умов: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$. З табл. 2.8 видно, протягом всього досліджуваного періоду спостерігається від'ємне значення за першою нерівністю, тобто найбільш термінові зобов'язання ДП «М'ясо Буковини» перевищують його найбільш ліквідні активи. При цьому, протягом 2021-2022 рр. нестача зростає на 4894,5 тис. грн. і на кінець 2022 р. становить -24257,0 тис. грн. А у 2023 р. зменшується на 3665,0 тис. грн. і складає -20592,0 тис. грн.

За 2 групою протягом 2021-2022 рр. відбувається виконання умови ліквідності, що свідчить про те, що швидко ліквідні активи ДП «М'ясо Буковини» перевищують його короткострокові зобов'язання, оскільки на підприємстві відсутні короткострокові кредити. У 2022 р. спостерігається найбільший платіжний надлишок за даною нерівністю.

Виконання 3-ої умови пов'язано із перевищенням повільно ліквідними активами ДП «М'ясо Буковини» його довгострокових зобов'язань. Так, платіжний надлишок за даною нерівністю поступово зростає із 7609,8 тис. грн. у 2021 р., до 15960,2 тис. грн. у 2023 р. Дана тенденція обумовлена лише зростанням обсягу повільно ліквідних активів, оскільки довгострокові зобов'язання на ДП «М'ясо Буковини» протягом цього періоду були відсутні.

Виконання 4-ої умови, яка виступає гарантом мінімальної умови фінансової стійкості, а саме наявності на ДП «М'ясо Буковини» власного оборотного капіталу спостерігається лише протягом 2022-2023 рр. У 2021 р. нестача за цією нерівністю склала 2403,8 тис. грн. А протягом 2022-2023 рр. відбулось зростання надлишку на 2732,1 тис. грн. і на кінець досліджуваного періоду він склав 4463,5 тис. грн.

Тому, можна стверджувати, що баланс ДП «М'ясо Буковини» не є абсолютно ліквідним, однак за перегляду політики управління дебіторською заборгованістю та запасами підприємства, ситуацію з ліквідністю ДП «М'ясо Буковини» можна значно покращити.

Як відомо, ліквідність ДП «М'ясо Буковини» можна оперативно визначити за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Дані коефіцієнти можуть бути різними за назвою, однак сутність їх в основному однакова як в зарубіжних фірмах та компаніях, так і на українських підприємствах. Аналізуючи ліквідність ДП «М'ясо Буковини» варто скористатись наступними показниками.

1. Загальний коефіцієнт ліквідності надає загальну оцінку платоспроможності підприємства. На ДП «М'ясо Буковини» він мав наступні значення протягом досліджуваного періоду:

$$2021 \text{ р.: } K_{3л} = 13555,6 : 15959,4 = 0,85;$$

$$2022 \text{ р.: } K_{3л} = 26794,3 : 25062,9 = 1,07;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{3л} = 25153,8 : 20690,3 = 1,22.$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності ДП «М'ясо Буковини» характеризує, яка частина зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок грошових коштів, але і за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію (надані послуги чи виконані роботи). Розрахуємо значення цього коефіцієнта для ДП «М'ясо Буковини»:

$$2021 \text{ р.: } K_{шл} = 5945,8 : 15959,4 = 0,37;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{шл} = 12984,2 : 25062,9 = 0,52;$$

$$2023 \text{ р.: } K_{шл} = 9193,6 : 20690,3 = 0,44.$$

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ДП «М'ясо Буковини» показує, яка частина поточних зобов'язань досліджуваного підприємства може бути погашена активами, які мають абсолютну ліквідність.

$$2021 \text{ р.: Кабс.л.} = 261,9 : 15959,4 = 0,02;$$

$$2023 \text{ р.: Кас.л.} = 806,1 : 25062,9 = 0,03;$$

$$2023 \text{ р.: Кабс.л.} = 98,7 : 20690,3 = 0,005.$$

Після вищенаведених розрахунків показників ліквідності ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. для наочності відобразимо на рис. 2.1, щоб дослідити зміни, які відбулись протягом досліджуваного періоду.

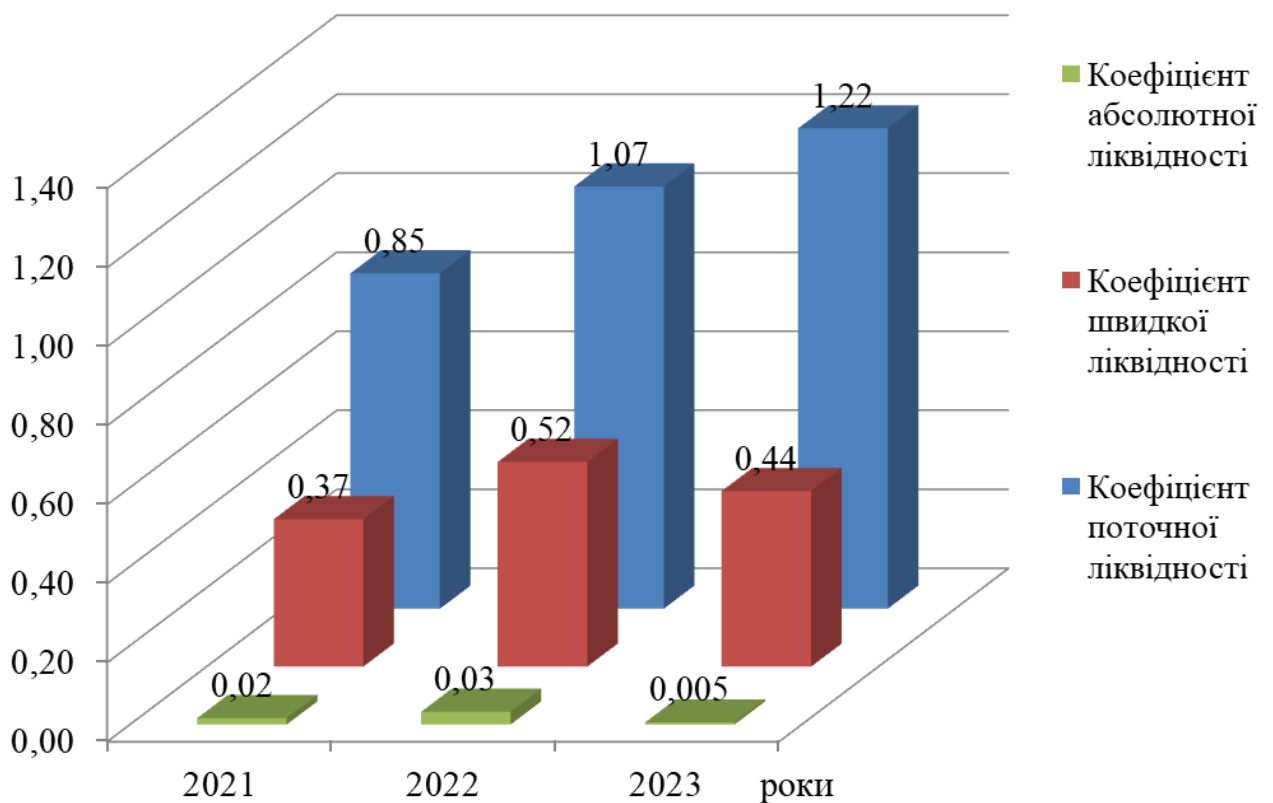

Рис. 2.1. Динаміка показників ліквідності ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Ми бачимо, що коефіцієнт поточної ліквідності (або покриття) ДП «М'ясо Буковини» зростає протягом трьох років, на кінець 2022 р. він становив 1,07, що на 0,22 більше за значення показника 2021 р., а на кінець 2023 р. – 1,22, що на 0,15 більше за значення показника на кінець 2022 р.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2022 р. також збільшився на 0,15 від показника на кінець 2021 р., а от на кінець 2023 р. він зменшився на 0,07 від попереднього року.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ДП «М'ясо Буковини» на кінець 2022 р. мало значення, яке перевищує аналогічний показник кінця 2021 р. на 0,01, що стосується кінця 2023 р., то він мав тенденцію до зменшення на 0,025.

Дослідивши відповідність значень показників ліквідності ДП «М'ясо Буковини» нормативам, слід зауважити, що тільки коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) протягом досліджуваного періоду на підприємстві перевищував нормативне значення (>1). Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2021-2023 рр. був значно меншим за нормативне значення (0,2-0,3) і мав негативну тенденцію до зниження у 2023 р. Щодо коефіцієнта швидкої ліквідності, то його значення також не відповідали нормативу (0,6-0,8) і збільшившись і 2022 р., мали негативну тенденцію до зниження у 2023 р. Дані тенденції негативно відображаються на стані ліквідності ДП «М'ясо Буковини», і відповідно, свідчать про недосконалу структуру оборотних активів досліджуваного підприємства.

Для визначення ефективності інвестиційної, фінансової, операційної діяльності підприємства необхідно розрахувати показники рентабельності і проаналізувати отримані дані.

Таблиця 2.9

Динаміка показників рентабельності ДП «М'ясо Буковини»
за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
1	2	3	4	5	6
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності, %	7,48	6,88	4,44	-0,61	-2,43
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком, %	6,13	5,64	3,60	-0,50	-2,04

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6
Рентабельність власного капіталу, %	9,99	9,70	6,34	-0,29	-3,36
Рентабельність виробничих фондів, %	7,30	7,20	4,57	-0,09	-2,64
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації, %	27,37	26,38	19,26	-0,99	-7,12
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності, %	4,83	3,06	2,08	-1,77	-0,98
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	5,88	3,03	2,13	-2,85	-0,90
Коефіцієнт реінвестування	1,28	2,21	4,20	0,93	1,99
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,12	0,21	0,26	0,09	0,05
Період окупності капіталу, роки	16,30	17,74	27,77	1,44	10,04
Період окупності власного капіталу, роки	10,51	10,68	16,08	0,17	5,41

Отже, як видно з табл. 2.9, на ДП «М'ясо Буковини» протягом досліджуваного періоду відбулись наступні зміни показників рентабельності.

– рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності у 2021-2022 рр. спала на 0,61%, у 2023 р. також зменшилась на 2,43% і склала 4,44%. Дані тенденції свідчать про зменшення прибутку від звичайної діяльності ДП «М'ясо Буковини» на одиницю коштів, інвестованих в його активи;

– рентабельність активів за чистим прибутком у 2021-2022 рр. спала на 0,50% і в 2023 р. зменшилась на 2,04% і склала 3,60%, що свідчить про зменшення чистого прибутку ДП «М'ясо Буковини» на одиницю інвестованих в активи коштів;

– рентабельність власного капіталу у 2021-2022 рр. зменшилась на 0,29%, а у 2023 р. ще на 3,36, тобто відбулося спадання чистого прибутку ДП «М'ясо Буковини» на одиницю власного капіталу;

– рентабельність виробничих фондів у 2021-2022 рр. спала на 0,09%, у 2023 р. зменшилась на 2,64%, що говорить про зменшення чистого прибутку ДП «М'ясо Буковини» на одиницю вартості виробничих фондів;

– рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації у 2021-2022 рр. має негативну тенденцію і в цілому знизилась на 0,99%, така ж тенденція спостерігається і в 2023 р. – показник спав на 7,12%. Це свідчить про зменшення прибутку від реалізації ДП «М'ясо Буковини» на одиницю виручки;

– рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності у 2021-2022 рр. зменшилась на 1,77% і в 2023 р. на 0,98%, що говорить про зниження прибутку від операційної діяльності ДП «М'ясо Буковини» на одиницю виручки;

– рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком у 2021-2022 рр. зменшилась на 2,85%, у 2023 р. спала на 0,90%, що свідчить про незначне зниження чистого прибутку ДП «М'ясо Буковини» на одиницю виручки;

– коефіцієнт реінвестування має позитивну динаміку: у 2021-2022 рр. показник зріс на 0,93, а у 2023 р. – на 1,99. Це свідчить про збільшення об'єму капіталізованого прибутку ДП «М'ясо Буковини», наслідком чого є суттєве збільшення власного капіталу;

– коефіцієнт стійкості економічного зростання впродовж 2021-2023 рр. має тенденцію до збільшення, що говорить про значне зростання темпу власного капіталу ДП «М'ясо Буковини» за рахунок чистого прибутку;

– період окупності капіталу у 2021-2023 рр. має динаміку збільшення (у 2022 р. показник збільшився на 1,44 роки, у 2023 р. – на 10,04 років), що є негативною тенденцією;

– період окупності власного капіталу у 2021-2022 рр. збільшився на 0,17 роки, а у 2023 р. збільшився на 5,41 роки, що свідчить про зростання періоду, протягом якого власний капітал буде компенсований чистим прибутком.

Як видно з рис. 5.1, протягом 2021-2023 років на ДП «М'ясо Буковини» найбільшу рентабельність мали оборотні активи – 19,1% у 2021 році, що на

11,8% більше ніж у 2023 році.

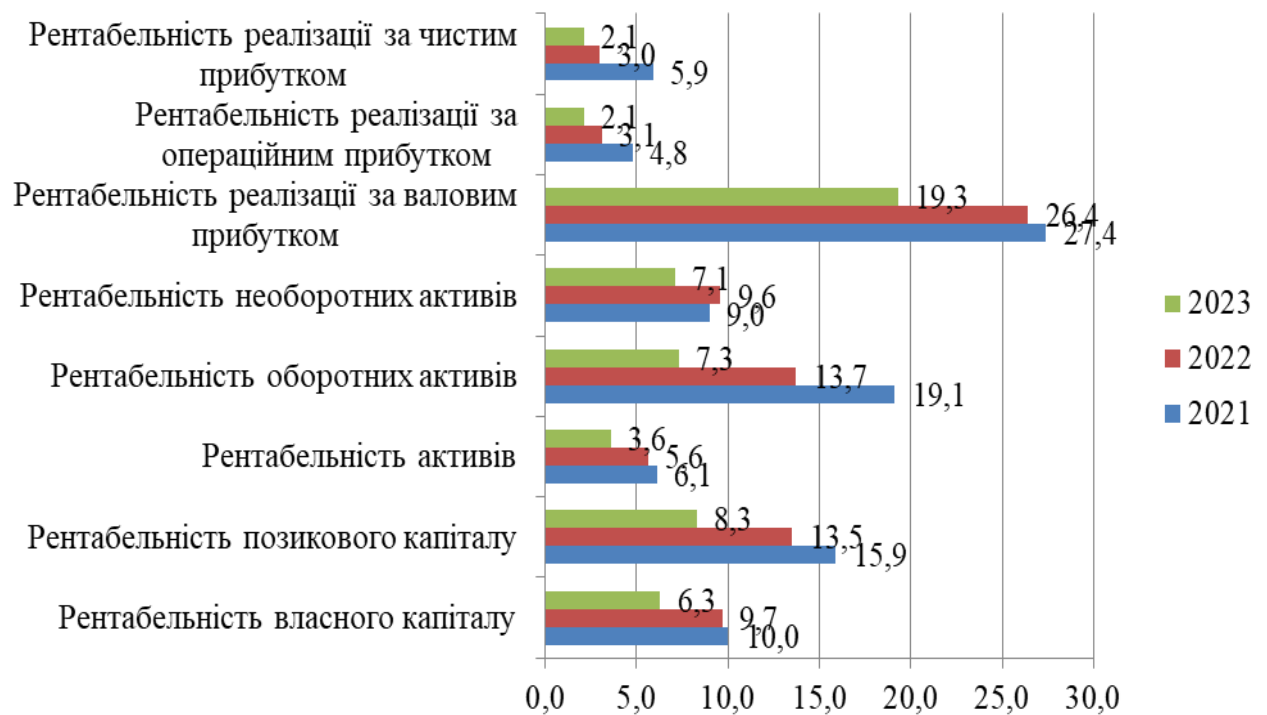

Рис. 2.2. Динаміка показників рентабельності ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Рентабельність позикового капіталу знижується із 15,9% у 2021 році до 8,3% у 2023 році. Аналогічна тенденція спостерігається і з рентабельністю власного капіталу підприємства, яка загалом за досліджуваний період зменшилась на 3,7% і у 2023 році склала 6,3%. Тобто, рентабельність позикового капіталу ДП «М'ясо Буковини» протягом всього досліджуваного періоду є вищою за рентабельність власного капіталу.

Загалом за досліджуваний період на ДП «М'ясо Буковини» спостерігається зниження усіх показників рентабельності реалізації продукції. Це пояснюється зростанням собівартості продукції ДП «М'ясо Буковини» при одночасному зменшенні обсягу чистого доходу від реалізації продукції.

Отже, на ДП «М'ясо Буковини» відбуваються негативні тенденції щодо зниження ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства.

2.3 Аналіз фінансової стійкості та ділової активності ДП «М'ясо Буковини»

Забезпеченість запасів джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансовий стан господарюючих суб'єктів за ступенем його стійкості. Можливе виділення чотирьох типів фінансової стійкості: кризовий, нестійкий, нормальний, абсолютний.

Таблиця 2.10

Абсолютні показники фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Власний капітал	27441,5	29476,3	30656,3	2034,8	1180
Необоротні активи	29845,3	27744,9	26192,8	-2100,4	-1552,1
Власні обігові кошти	-2403,8	1731,4	4463,5	4135,2	2732,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0
Наявність власних і довгострокових джерел	-2403,8	1731,4	4463,5	4135,2	2732,1
Короткострокові кредити	15959,4	25062,9	20690,3	9103,5	-4372,6
Зальний обсяг основних джерел покриття запасів	13555,6	26794,3	25153,8	13238,7	-1640,5
Запаси	7609,8	13810,1	15960,2	6200,3	2150,1
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-10013,6	-12078,7	-11496,7	-2065,1	582
Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових зобов'язань	-10013,6	-12078,7	-11496,7	-2065,1	582
Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	5945,8	12984,2	9193,6	7038,4	-3790,6
Запас стійкості фінансового стану, днів	38	41	31	3	-10
Надлишок (+) або нестача (-) коштів на 1 грн. запасів, коп.	0,78	0,94	0,58	0,16	-0,36

За даними табл. 2.10 можна дійти висновку, що у 2021-2022 рр., а також

2023 р. власних оборотних коштів було недостатньо для фінансування оборотних активів ДП «М'ясо Буковини».

У 2021 р. спостерігається нестача власних оборотних коштів, яка складала 2403,8 тис. грн. Причиною нестачі була відсутність на ДП «М'ясо Буковини» власних оборотних коштів. Однак у 2022 р. за рахунок перевищення обсягу власного капіталу підприємства над необоротними активами, на ДП «М'ясо Буковини» сформувався власний оборотний капітал, який разом із сумою поточних зобов'язань сформував надлишок основних джерел покриття запасів у обсязі 12984,2 тис. грн. У 2023 р. за рахунок зниження обсягу поточних зобов'язань підприємства, надлишок основних джерел покриття запасів зменшився на 3790,6 тис. грн. або 29,19% до 9193,6 тис. грн.

Відповідно відбувались коливання запасу стійкості фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» в днях протягом 2021-2023 рр. Так, у 2022 р. значення даного показника є найбільшим і складає 41 день, що на 3 дні більше ніж у 2021 р. Однак, у 2023 р. відбувається зменшення запасу стійкості фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» на 10 днів до 31 дня, тобто, показник отримав найменше за досліджуваний період значення.

Аналогічна тенденція спостерігається на ДП «М'ясо Буковини» з надлишком коштів на 1 грн. запасів. Так, у 2022 р. даний показник склав – 0,94 грн., що є найбільшим за досліджуваний період значенням і на 0,16 грн. більше ніж у 2021 р. Однак, у 2023 р. надлишок зменшується до 0,58 грн., що обумовлено зростанням обсягу запасів підприємства при одночасному зниженні надлишку основних джерел покриття запасів.

Після виконання розрахунків ДП «М'ясо Буковини» може бути зараховано до одного із чотирьох типів фінансової стійкості, які характеризують співвідношення обсягу запасів й виду джерел їхнього фінансування (табл. 2.11).

Отже, протягом 2021-2023 рр. ДП «М'ясо Буковини» мало нестійкий фінансовий стан. Таким чином, для забезпечення запасів й затрат не вистачило джерел їх формування, а це в свою чергу означає, що ДП «М'ясо Буковини» необхідно знизити ризик банкрутства. Тому керівництву досліджуваного

підприємства варто впровадити заходи щодо поліпшення фінансової стійкості.

Таблиця 2.11

Тип фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Тип фінансової стійкості	Тривимірний показник	Роки		
		2021	2022	2023
Абсолютна фінансова стійкість	{1, 1, 1}	-10013,6 < 0	-12078,7 < 0	-11496,7 < 0
Нормальна фінансова стійкість	{0, 1, 1}	-10013,6 < 0	-12078,7 < 0	-11496,7 < 0
Нестійкий фінансовий стан	{0, 0, 1}	5945,8 > 0	12984,2 > 0	9193,6 > 0
Кризовий фінансовий стан	{0, 0, 0}	{0, 0, 1}	{0, 0,1}	{0, 0, 1}

Аналіз відносних показників фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. наведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт автономії	0,632	0,540	0,597	-0,092	0,057
Коефіцієнт фінансової залежності	1,582	1,850	1,675	0,269	-0,175
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,088	0,059	0,146	0,146	0,087
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,081	0,062	0,170	0,143	0,108
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1,000	1,000	1,000	0,000	0,000
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	1,088	0,941	0,854	-0,146	-0,087
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	1,719	1,176	1,482	-0,543	0,306
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику, фінансування)	0,582	0,850	0,675	0,269	-0,175

Досліджуючи відносні показники фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр., слід відмітити наступні тенденції:

- коефіцієнт автономії ДП «М'ясо Буковини» хоч і перевищує нормативне значення у 2021 р., проте має негативну тенденцію до зменшення у 2022 р. У 2023 р. даний показник склав 0,597, що на 0,057 більше ніж у 2022 р., однак на 0,035 менше ніж у 2021 р.;

- відповідно протилежні тенденції спостерігаються із коефіцієнтом фінансової залежності, який у 2022 р. зріс на 0,269 і склав 1,850, а протягом 2023 р. знизився до значення 1,675;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2021 р. становив -0,088, оскільки на підприємстві власні оборотні кошти мали від'ємне значення. Однак протягом 2022-2023 рр. коефіцієнт зріс до 0,146;

- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами ДП «М'ясо Буковини» має позитивну тенденцію до зростання і перевищує нормативне значення (0,1) тільки у 2023 р. – 0,146;

- за відсутності довгострокових зобов'язань, коефіцієнт поточних зобов'язань ДП «М'ясо Буковини» протягом всього досліджуваного періоду дорівнював 1,0;

- коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів ДП «М'ясо Буковини» поступово зменшувався, і у 2023 р. склав 0,854, що на 0,087 менше ніж у 2022 р. і на 0,234 менше ніж у 2021 р.;

- значного зниження зазнав коефіцієнт співвідношення власного і

залученого капіталу. Так, у 2022 р. даний показник зменшився на 0,543 в порівнянні з 2021 р. і склав 1,176. Однак, у 2023 р. даний коефіцієнт зріс на 0,306 до 1,482.

Оцінка фінансової стійкості дозволяє з'ясувати, наскільки правильно підприємство управляло фінансовими ресурсами на протязі періоду, що передував цій даті. Важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав умовам ринку та потребам самого підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до відсутності у компанії коштів для подальшого розвитку, а надмірна – перешкоджати розвитку, обтяжуючи витрати підприємства надмірними запасами. В такому разі, фінансова стійкість підприємства є не що інше, як надійно гарантована ліквідність, платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та поведінки партнерів.

Щодо показників ділової активності ДП «М'ясо Буковини», то тут прослідковується позитивна тенденція до їх зростання у 2022 р. і зниження у 2023 р.

Таблиця 2.13

Динаміка показників ділової активності ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+/-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності активів	1,329	2,349	2,016	1,020	-0,333
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,164	4,042	3,549	1,878	-0,492
Коефіцієнт оборотності запасів	7,081	10,739	7,169	3,658	-3,570
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,324	12,878	10,032	2,554	-2,846
Тривалість погашення оборотності дебіторської заборгованості, дн.	35	28	36	-7	8

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,442	5,608	4,665	2,166	-0,943
Тривалість погашення обороту кредиторської заборгованості, дн.	106	65	78	-41	13
Тривалість операційного циклу, дні	87	62	87	-25	25
Тривалість обороту запасів, дні	52	34	51	-18	17
Тривалість обороту власного капіталу, дні	169	90	103	-78	13
Тривалість фінансового циклу, дні	-19	-3	9	16	12

Так, як видно з табл. 2.13, коефіцієнт оборотності активів у 2022 р. склав 2,349, що на 1,020 більше ніж у 2021 р. Однак, у 2023 р. його значення знизилось на 0,333 і склало 2,016.

Позитивним є зростання коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості на 2,554 протягом 2021-2022 рр., оскільки чим вищим є цей показник, тим краще, оскільки підприємство швидше одержує оплату по рахунках. Однак, у 2023 р. оборотність дебіторської заборгованості знизилась і склала 10,032, що на 2,846 менше ніж у 2022 р. і на 0,292 менше ніж у 2021 р.

Коефіцієнт оборотності запасів, темп приросту якого у 2022 р. становив 24,7%, свідчить про досить швидку реалізацію запасів, хоча вже у 2023 р. він знизився на 3,570 і становив 7,169, що вказує на сповільнення реалізації запасів підприємства.

Дуже важливим для підприємства є зростання оборотності кредиторської заборгованості на 2,166 у 2022 р. в порівнянні з 2021 р. і, що означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства і покращення платіжної дисципліни, однак у 2023 р. значення показника знизилосся до 4,655.

Що стосується тривалості обороту дебіторської заборгованості, запасів, кредиторської заборгованості, то вона у 2021-2022 рр. скоротилася на 7, 18 і 41

днів відповідно. Також скоротилася тривалість операційного циклу на 25 днів, що вказує на скорочення періоду між оплатою кредиторської заборгованості ДП «М'ясо Буковини» та погашенням дебіторської заборгованості. Зростання тривалості обороту дебіторської заборгованості ДП «М'ясо Буковини», запасів та кредиторської заборгованості у 2023 р., призвело до зростання тривалості операційного циклу до 87 днів.

Отже, протягом 2021-2023 рр. відносні показники фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» окрім коефіцієнта маневреності власного капіталу й коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами зазнали погіршення, однак залишились в межах нормативних значень. Найвищі показники ділової активності спостерігаються протягом 2022 р., а у 2023 р. спостерігається зниження усіх коефіцієнтів оборотності і, відповідно, зростання тривалості обертання запасів, власного капіталу, дебіторської, а також кредиторської заборгованостей. Відтак, для ДП «М'ясо Буковини» актуальним є пошук шляхів поліпшення фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Прогнозування фінансового стану підприємства на основі інтегрування z-моделей

З огляду на необхідність розроблення напрямів подальшого розвитку ДП «М'ясо Буковини» в складних сучасних умовах, формування фінансової стратегії із забезпечення фінансовими ресурсами, а також шляхів їхнього ефективного використання, особливого значення набуває фінансове прогнозування на підприємстві. Мета фінансового прогнозування – передбачити негативні очікувані зміни основних показників фінансового стану: платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, визначити ризик банкрутства підприємства. Прогноз фінансового стану також дає можливість передбачити фінансову стійкість й надійність підприємства або, навпаки, його можливе банкрутство [38, с.147].

Варто відмітити, що методологію процесу прогнозування фінансового стану підприємства комплексно розглянуто Р. К. Шурпенковою [45]. Поряд із цим з метою оцінки ризиків банкрутства в світовій практиці прогнозування фінансової стратегії застосовують економіко-математичні моделі відомих західних економістів: А. Фрідмена, Е. Альтмана, Р. Ліса, Д. Сабато, Г. Тішоу, Р. Тафлера та інших. Розроблені на основі багатомірного дискримінантного аналізу дані моделі дістали назву z-моделей [16, с.69].

Для прогнозування фінансового стану ДП «М'ясо Буковини», а також з метою забезпечення якомога більшої точності результатів було обрано науково-методичний підхід прогнозування фінансового стану на основі z-моделей, який включає моделі Г. Спрінгейта, Е. Альтмана, О.О. Терещенка, А.В. Матвійчука та їхній інтегрований показник.

З метою прогнозування фінансового стану та визначення ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» проаналізуємо розраховані значення за

моделлю Альтмана (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Прогнозування ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. за моделлю Альтмана

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Оборотний капітал до суми активів, X_1	-0,055	0,032	0,087	0,142	0,055
Нерозподілений прибуток до суми активів, X_2	0,077	0,112	0,156	0,079	0,044
Прибуток до оподаткування до загальної вартості активів, X_3	0,075	0,069	0,044	-0,030	-0,024
Балансова вартість власного капіталу до позикового капіталу X_4 ,	1,719	1,176	1,482	-0,238	0,306
Обсяг продажів до загальної величини активів, X_5	1,329	2,349	2,016	0,687	-0,333
$Z = 1,2x_1 + 1,4*x_2 + 3,3*x_3 + 0,6*x_4 + 0,999*x_5$	2,647	3,474	3,372	0,725	-0,102
Ймовірність банкрутства	середня	дуже низька	дуже низька	-	-

Відповідно до проведеного аналізу бачимо, що у 2021 р. ймовірність банкрутства середня, у 2022-2023 рр. ДП «М'ясо Буковини» має надійний фінансовий стан. Однак недоліком даної моделі виступає те, що до особливостей діяльності й умов функціонування підприємств харчової промисловості вона не пристосована, адже у вітчизняній практиці існують відмінності в формуванні виручки, власного капіталу, активів, відсутній на українських підприємствах чистий оборотний капітал. За даною моделлю ДП «М'ясо Буковини» хоч і має дуже низьку ймовірність банкрутства, однак динаміка коефіцієнта за останній рік є негативною.

У 2021 р. через відсутність на підприємстві власного оборотного капіталу розрахункове значення коефіцієнта склало 2,647. При збільшенні показника до 3,474 у 2022 р., протягом 2022-2023 рр. на ДП «М'ясо Буковини» сформувалася негативна тенденція до зменшення розрахункового значення коефіцієнта з 3,474 у 2022 р. до 3,372 у 2023 р. (на 0,102 або 2,94% менше). Дана тенденція

пояснюється зниженням прибутковості ДП «М'ясо Буковини». Зокрема, відбулось зменшення відношення прибутку до оподаткування до загальної вартості активів на 0,024 до 0,044 у 2023 р. А зниження обсягів продажів разом із зростанням вартості активів підприємства призвело до зниження коефіцієнта X_5 до 2,016 у 2023 р., що на 0,333 або 14,18% менше ніж у 2022 р. Тобто, якщо керівництво ДП «М'ясо Буковини» не зверне увагу на проблемні аспекти діяльності досліджуваного підприємства, то його фінансовий стан погіршиться.

Спрогнозуємо фінансовий стан та проаналізуємо ймовірність банкрутства ДП «М'ясо Буковини» за моделлю Спрінгейта, відобразивши результати у табл. 3.2. Точність цієї моделі є досить високою й складає понад 90%. Вона передбачає розрахунок інтегрального z-показника, за допомогою якого й здійснюється оцінка.

Таблиця 3.2

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр.
за моделлю Г. Спрінгейта

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Відношення робочого капіталу до загальної вартості активів, А	-0,055	0,032	0,087	0,142	0,055
Відношення оподаткованого прибутку і відсотків до загальної вартості активів, В	0,075	0,069	0,044	-0,030	-0,024
Відношення оподаткованого прибутку до короткотермінової заборгованості, С	0,194	0,164	0,103	-0,091	-0,061
Відношення об'єму продажів до загальної вартості активів, D	1,329	2,349	2,016	0,687	-0,333
$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$	0,832	1,292	1,100	0,268	-0,192
Ймовірність банкрутства	Потенційний банкрут	низька	низька	-	-

При показнику Г. Спрінгейта більше за 0,862 ДП «М'ясо Буковини» можна вважати таким, що функціонує нормально, однак якщо $Z < 0,862$, тоді

досліджуваний об'єкт вважається потенційним банкрутом.

У 2021 р. за розрахунками моделі Спрінгейта, досліджуване підприємство вважається потенційним банкрутом. Протягом 2022-2023 рр. показники ДП «М'ясо Буковини» є вищими за нормативне значення. А отже, ДП «М'ясо Буковини» має нормальний фінансовий стан і не вважається потенційним банкрутом. Однак, за останній рік розрахункове значення коефіцієнта спадає й наближається до граничної межі. Протягом 2022-2023 рр. розрахункове значення коефіцієнта знизилось із 1,292 до 1,100 у 2023 р., тобто на 0,192. При цьому варто відмітити, що ця тенденція відбулась через зниження усіх складових розрахункового показника окрім відношення робочого капіталу до загальної вартості активів, яке зросло на 0,055.

Оскільки, прогнозування ймовірності банкрутства за моделями Спрінгейта та Альтмана не пристосовані до вітчизняних підприємств, для прогнозу фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» та ймовірності банкрутства варто використати також вітчизняні моделі, в яких враховано належність суб'єкта господарювання до відповідної галузі, дані бухгалтерської звітності. Використаємо першою модель оцінки ймовірності банкрутства А.В. Матвійчука (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозування ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. за моделлю А.В. Матвійчука

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
1	3	4	5	6	7
Коефіцієнт мобільності активів X_1 ,	0,454	0,966	0,960	0,506	-0,005
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, X_2	10,921	13,154	10,583	-0,338	-2,571
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, X_3	2,164	4,042	3,549	1,385	-0,492

Продовження табл. 3.3

1	3	4	5	6	7
Коефіцієнт окупності активів, X_4	16,302	17,737	27,774	11,472	10,037
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, X_5	-0,177	0,065	0,177	0,355	0,113
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, X_6	0,368	0,460	0,403	0,035	-0,057
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом, X_7	1,719	1,176	1,482	-0,238	0,306
$Z = 0,033x_1 + 0,268x_2 + 0,045x_3 - 0,018x_4 - 0,004x_5 - 0,015x_6 + 0,702x_7$	3,948	4,238	3,561	-0,387	-0,677
Ймовірність банкрутства	низька	низька	низька	-	-

За цією моделлю А.В. Матвійчука бачимо, що ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2023 рр. має низьку ймовірність банкрутства.

У 2022 р. розрахунковий коефіцієнт мав найвище за досліджуваний період значення – 3,948, що на 2,844 більше від граничної межі (1,104). Проте, в подальшому, даний показник зменшується до 3,561 у 2023 р., що є найменшим значенням протягом 2021-2023 рр. Дана тенденція обумовлена: зменшенням коефіцієнта мобільності активів на 0,005; зниженням коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на 2,571; зниженням коефіцієнта оборотності власного капіталу на 0,492; зростанням коефіцієнта окупності активів на 10,037; збільшенням коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами на 0,113.

Позитивно вплинуло на динаміку розрахункового показника ДП «М'ясо Буковини» протягом 2022-2023 рр. зниження коефіцієнта концентрації залученого капіталу на 0,057, а також зростання коефіцієнта покриття боргів власним капіталом на 0,306.

Перевагами застосування такого підходу щодо прогнозу фінансового стану та оцінки ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» є значно вища точність діагностування у порівнянні із іншими моделями. Серед недоліків

моделі варто відзначити поділ стану господарюючого суб'єкта лише на два класи. З використанням дискримінантної моделі для оцінювання реального фінансового положення на нашу думку цього недостатньо.

В подальшому, для оцінки ймовірності банкрутства використаємо модель О.О.Терещенка, а отримані дані згрупуємо в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Прогнозування ймовірності банкрутства ДП «М'ясо Буковини» за 2021-2023 рр. за моделлю О.О. Терещенка

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення (+,-)	
				2022 р. від 2021 р.	2023 р. від 2022 р.
Відношення грошових надходжень до зобов'язань, X_1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Відношення валюти балансу до зобов'язань, X_2	2,719	2,176	2,482	-0,543	0,306
Відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів, X_3	0,061	0,056	0,036	-0,005	-0,020
Відношення прибутку до доходу від реалізації, X_4	0,215	0,209	0,161	-0,006	-0,047
Відношення виробничих запасів до доходу від реалізації, X_5	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Відношення доходу від реалізації до основного капіталу, X_6	2,035	4,165	3,975	2,130	-0,190
$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + +5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6$	2,109	2,198	1,763	0,089	-0,435
Ймовірність банкрутства	не загрожує	не загрожує	порушена фін.рівн.	-	-

Відповідно до отриманих даних можна зробити висновки, що ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2022 рр. банкрутство не загрозувало, тобто підприємство функціонувало успішно, оскільки отриманий розрахунковий коефіцієнт перевищував 2. Однак, протягом 2023 р. фінансова стійкість

досліджуваного підприємства зменшилась, його фінансова рівновага порушилась і необхідним стало проведення антикризового управління. Серед переваг використання моделі О.О. Терещенка для підприємств харчової промисловості слід відмітити простоту розрахунків, врахування галузевих особливостей, визначення вірогідності настання банкрутства [41].

Так, розрахунковий коефіцієнт у 2023 р. склав 1,763, що на 0,435 менше ніж у 2022 р. Дане зменшення відбулось через зниження протягом 2022-2023 рр. значень:

- відношення чистого прибутку ДП «М'ясо Буковини» до середньорічної суми активів на 0,020;
- відношення прибутку ДП «М'ясо Буковини» до доходу від реалізації на 0,047;
- найбільшого зниження (на 0,190) відношення доходу від реалізації ДП «М'ясо Буковини» до основного капіталу.

При цьому відношення валюти балансу до зобов'язань зростає протягом 2022-2023 рр. на 0,306.

Отже, провівши за запропонованими та адаптованими до умов існування вітчизняних підприємств моделями розрахунок ймовірності банкрутства, можна зробити висновок, що ймовірність банкрутства ДП «М'ясо Буковини» упродовж 2021-2023 рр. є незначною. Однак, у 2023 р. фінансовий стан досліджуваного підприємства дещо погіршується. Нестабільний стан економіки країни, що обумовлений воєнними діями, негативно позначився на роботі підприємства. Відтак, особливо гостро постають питання формування відповідної фінансової політики та розробка заходів, направлених на зміцнення фінансового стану підприємства.

3.2. Напрямки зміцнення фінансового стану підприємства

Першочерговим етапом в покращенні фінансового стану вітчизняних

підприємств є пошук оптимального співвідношення власного й позикового капіталів, яке б забезпечило максимальну рентабельність власного капіталу за мінімального фінансового ризику. Оптимізація ліквідності суб'єкта господарювання реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації, тобто системи заходів, з одного боку спрямованих на зменшення фінансових зобов'язань, а з другого боку, на збільшення грошових активів, які забезпечують дані зобов'язання. Фінансові зобов'язання ДП «М'ясо Буковини» може зменшити за рахунок: зменшення рівня умовно-змінних витрат; зменшення суми постійних витрат (а саме витрат на утримання управлінського персоналу); відтермінування виплат відсотків та дивідендів; продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями. Збільшити суму грошових активів можна за рахунок здійснення: оптимізації запасів товарно-матеріальних цінностей (через встановлення нормативів товарних запасів за допомогою методу техніко-економічних розрахунків); рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом врахування та дисконтування векселів, факторингу, примусового стягнення, форфейтингу); скорочення розмірів гарантійних, сезонних і страхових запасів на період перебування підприємства в фінансовій кризі; прискорення оборотності дебіторської заборгованості (через скорочення термінів надання комерційного кредиту) [37, с.23].

За умов конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. ДП «М'ясо Буковини» необхідно активізувати політику в галузі маркетингу із метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок ціни, нижчої від середньогалузевої та високої якості є конкурентоспроможною. Важливими для вирішення виступають питання реклами, випуску високоякісної продукції, упаковки, фірмової торгівлі, стимулювання збуту різними шляхами. Правильний підхід до просування продукції дасть можливість збільшити реалізацію продукції, що в свою чергу створить реальні передумови для виходу підприємства із фінансово-економічної кризи.

Варто також звернути увагу на те, що задля покращання свого фінансового становища ДП «М'ясо Буковини» повинно реалізовувати всю продукцію, яка застоюється на складах. Для розширення ринків збуту досліджуване підприємство може створити пункти фірмової роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення оборотності капіталу, а також зростання прибутку. Впровадження такого проекту звичайно ж не вирішує існуючих фінансових проблем, однак дозволить скоротити термін реалізації товару й прискорити розрахунки з кредиторами.

На ринку збуту конкурентоспроможність можна досягти шляхом зниження собівартості продукції, за рахунок: впровадження нових технологій і техніки, раціональнішого використання як трудових, так і матеріальних ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат у собівартості продукції, оскільки зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на зростання прибутку підприємства [30].

Варто також звернути увагу на збільшення ввізного мита в Україні. Тому вітчизняним виробникам і ДП «М'ясо Буковини» в тому числі доцільніше закуповувати матеріали й сировину в межах країни, аніж ввозити з-за кордону.

Також покращити фінансовий стан досліджуваного підприємства можна через збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку ДП «М'ясо Буковини», що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності та дозволить підприємству брати коротко- і довгострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які надаються лише платоспроможним підприємствам, коефіцієнт абсолютної ліквідності яких відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити шляхом реалізації зайвих виробничих й невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Ще одним напрямом покращання фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» може стати виробництво й розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів. Це надасть можливість збільшити вхідні грошові потоки підприємства і, в свою чергу, стабілізує й покращить фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, у разі якщо воно не отримує прибутку в розмірі, що забезпечить необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення соціальної сфери та матеріально-технічної бази підприємства.

Інформація про фінансовий стан господарюючого суб'єкта надзвичайно важлива як для інвесторів, так і для керівництва підприємства. Тому заслуговує на особливу увагу проблема щодо інформаційного забезпечення підприємства. Достовірність даних відносно фінансового стану підприємства є важливою передумовою прийняття правильних управлінських рішень [22, с.53].

Однією із причин нестійкого фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» є неналежне виконання фінансовою службою покладених на неї функцій, зокрема відсутність аналізу та гнучкого фінансового планування, несвочасне виявлення фінансової нестабільності та неефективне управління ризиками.

Фінансовий стан ДП «М'ясо Буковини» залежить від результатів його виробничої, фінансово-господарської й комерційної діяльності. Насамперед на фінансовий стан підприємства позитивно впливає реалізація високоякісної продукції та її безперебійний випуск.

Оскільки фінансовий стан є однією із найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, то його треба всебічно й систематично оцінювати з використанням різних прийомів та методик, методів аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта як за певний період (у статиці), так і за низку періодів (в динаміці), дасть змогу визначити «больові точки» фінансової діяльності та способи ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, їхнього раціонального розміщення.

Від того наскільки на підприємстві ефективно використовуються фінансові ресурси, залежить фінансовий стан самого підприємства. Відтак, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів є найважливішим серед основних завдань кожного суб'єкта господарювання [6, с.81].

Для ефективного використання фінансових ресурсів ДП «М'ясо

Буковини» необхідно розвивати й вдосконалювати наявні підходи, а також розробляти нові. Ефективність використання підприємством фінансових ресурсів полягає у ефективному використанні грошових коштів.

Головним завданням, яке підвищує ефективність використання своїх ресурсів виступає збільшення обсягу виручки і прибутковості капіталу. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства можна охарактеризувати за допомогою оборотності активів й показників рентабельності.

Для оптимізації на ДП «М'ясо Буковини» джерел формування та використання фінансових ресурсів доцільно запропонувати наступні напрямки:

- забезпечення контролю за станом фінансових ресурсів;
- вибір найбільш ефективних джерел залучення фінансових ресурсів за допомогою здійснення розрахунків вартості залучення фінансових ресурсів з кожного джерела;
- збільшення підприємством обсягів реалізації продукції;
- удосконалення організації та технологій виробництва за допомогою досягнень науково-технічного прогресу;
- модернізація виробництва;
- виявлення пріоритетних напрямів використання фінансових ресурсів в сучасних умовах;
- скорочення позареалізаційних витрат;
- обрання правильного методу нарахування амортизації;
- використання прогресивних форм організації праці.

Ефективне використання фінансових ресурсів ДП «М'ясо Буковини» відображається у підвищенні рівня рентабельності й залежить від дії багатьох факторів.

Одним із найголовніших заходів щодо покращення фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» є пошук внутрішніх резервів шляхом ґрунтовного аналізу усіх складових його діяльності.

Для того щоб покращити свій фінансовий стан підприємству необхідно

здійснювати заходи щодо збільшення вхідних грошових потоків й зменшення вихідних грошових потоків. Збільшення вхідних грошових потоків на ДП «М'ясо Буковини» може відбуватися за рахунок: продажу основних засобів; збільшення обсягів реалізації продукції; залучення зовнішніх інвестицій; рефінансування дебіторської заборгованості, тощо. Зменшення вихідних грошових потоків на підприємстві може відбуватися шляхом: підбору якісного кваліфікованого персоналу, що знизить витрати фонду оплати праці; зниження витрат на собівартість продукції; здійснення фінансових та реальних інвестицій тощо.

Також одним із важливих напрямків зміцнення фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» є мобілізація внутрішніх резервів. А саме:

- здійснення заходів, пов'язаних зі зміною складу та структури активів балансу;
- проведення реструктуризації активів досліджуваного підприємства;
- перетворення в грошову форму наявних фінансових та матеріальних активів підприємства.

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2023 рр. свідчить про неліквідність балансу суб'єкта господарювання та про порушення умов ліквідності й перспективу неплатоспроможності підприємства.

Напрямами збалансування ступеня ліквідності досліджуваного підприємства можуть бути:

- оптимізація дебіторської заборгованості;
- підвищення інтенсивності використання оборотних активів;
- здійснення фінансових інвестицій;
- продаж зайвих матеріалів, устаткування, залишків товарів.

Важливою передумовою підтримки оптимального рівня ліквідності виступає контроль за співвідношенням засобів, якими володіє підприємство і його поточними та перспективними зобов'язаннями та проведення моніторингу основних напрямків фінансово-господарської діяльності на постійній основі [4].

Зменшення чистого прибутку та зниження показників рентабельності ДП «М'ясо Буковини» може свідчити про зниження ефективності господарської діяльності в цілому, падаючий попит на продукцію підприємства. За таких умов актуальним стає визначення шляхів зростання прибутковості.

Вирішення питання збільшення прибутку вимагає комплексного підходу: з однієї сторони, слід знижувати собівартість продукції та витрати на виробництво завдяки модернізації виробничого обладнання, зростанню продуктивності праці робітників, пошуку постачальників, які надають вигідніші умови. З другої сторони, необхідно збільшувати обсяги продаж, реалізуючи політику з підвищення попиту на продукцію підприємства, зокрема через:

- цільову рекламу;
- інформування потенційних покупців продукції;
- після продажне обслуговування;
- гнучку систему знижок;
- вихід на нові ринки;
- розширення збутової мережі;
- комплексні маркетингові дослідження потенційних ринків збуту, дослідження можливостей та наслідків проведення агресивної (наступальної) маркетингової політики [12, с.107].

Окрім того, необхідною є оптимізація не тільки виробничих, а й адміністративних і збутових витрат на досліджуваному підприємстві, оскільки їхнє щорічне зростання значно скорочує прибуток від операційної діяльності.

Отже, задля покращення фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» необхідно слідкувати за грошовими потоками, збільшити питому вагу власного капіталу в структурі джерел фінансування, здійснювати пошук нових внутрішніх резервів, реалізовувати заходи для збалансування ліквідності та платоспроможності, застосовувати комплекс заходів щодо зростання прибутковості.

ВИСНОВКИ

В процесі проведеного дослідження було визначено, що діяльність будь-якого суб'єкта господарювання орієнтується на одержання певних результатів. Не зважаючи на це, деякі підприємницькі структури впевнено досягають поставлених цілей, а решта – працюють менш успішно. Успіх їхньої діяльності залежить від достатньої забезпеченості потрібними ресурсами, а також вмінням орієнтуватися у світі ринкової економіки. Дослідження забезпеченості ресурсами здійснюють у рамках аналізу загального фінансового стану суб'єкта господарювання, що є основним елементом обґрунтування управлінських рішень та одним із найбільш дієвих методів управління. В процесі даного аналізу проводиться діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства, сукупності соціально-економічних, правових, технологічних та інших процесів, закономірності формування й побудови систем управління.

Фінансово стабільне підприємство користується рядом переваг, серед яких можна виділити привернення уваги перспективних інвесторів для збільшення суми залучених інвестицій, прискорення процесу отримання кредитів. Завдяки цьому можливим стає позбавлення залежності підприємства від різких змін ринкової кон'юнктури, підвищення репутації підприємства, зменшення ризиків опинитися на межі банкрутства. Отож, відповідно до поставлених в даній роботі задач було розглянуто явище аналізу фінансового стану підприємства, а також проведено його на прикладі ДП «М'ясо Буковини».

ДП «М'ясо Буковини» фінансує свою діяльність переважно за рахунок власних джерел, про що свідчить висока частка власного капіталу у загальному обсязі капіталу. Це в свою чергу дозволяє ДП «М'ясо Буковини» забезпечити високий рівень фінансової стійкості й незалежності від зовнішніх джерел фінансування. При чому, варто відмітити, що поповнення коштів ДП «М'ясо Буковини» відбувається на основі зростання обсягів нерозподіленого прибутку, який поповнює власний капітал. Протягом 2021-2023 рр. ДП «М'ясо Буковини»

не залучало короткострокові банківські кредити, що є позитивним моментом, оскільки не потрібно здійснювати витрати на сплату відсотків й погашення основної суми боргу, проте відсутність залучення додаткових коштів не дозволяє ДП «М'ясо Буковини» розширити обсяги виробництва підприємства, що сприяло б зростанню прибутковості.

При цьому у структурі активів ДП «М'ясо Буковини» протягом 2021-2023 рр. переважали необоротні активи, однак їх частка знижується із 68,8% у 2021 р. до 51,0% у 2023 році. Відповідно, питома вага оборотних активів збільшується із 31,2% у 2021 р. до 49,0% у 2023 р.

Найбільш ефективно необоротні активи використовувались у 2022 р. Зокрема, фондорентабельність у 2022 р. склала 10,0%, що на 0,6% більше ніж у 2021 р. А у 2023 р. даний показник мав найменше значення 7,1%, що свідчить про зниження ефективності використання підприємством основних засобів.

Якщо розглядати структуру оборотних активів ДП «М'ясо Буковини», то варто відмітити, що у їх складі протягом всього досліджуваного періоду переважають запаси. Їх частка зросла із 56,1% у 2021 р. до 63,5% у 2023 р.

Дослідивши відповідність значень показників ліквідності ДП «М'ясо Буковини» нормативам, слід зауважити, що тільки коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) протягом досліджуваного періоду на підприємстві перевищував нормативне значення (>1). Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2021-2023 рр. був значно меншим за нормативне значення (0,2-0,3) і мав негативну тенденцію до зниження у 2023 р. Щодо коефіцієнта швидкої ліквідності, то його значення також не відповідали нормативу (0,6-0,8) і збільшившись і 2022 р., мали негативну тенденцію до зниження у 2023 р. Дані тенденції негативно відображаються на стані ліквідності ДП «М'ясо Буковини», і відповідно, свідчать про недосконалу структуру оборотних активів досліджуваного підприємства.

Загалом за досліджуваний період на ДП «М'ясо Буковини» спостерігається зниження усіх показників рентабельності реалізації продукції. Це пояснюється зростанням собівартості продукції ДП «М'ясо Буковини» при

одночасному зменшенні обсягу чистого доходу від реалізації продукції.

Рентабельність позикового капіталу знижується із 15,9% у 2021 році до 8,3% у 2023 році. Аналогічна тенденція спостерігається і з рентабельністю власного капіталу підприємства, яка загалом за досліджуваний період зменшилась на 3,7% і у 2023 році склала 6,3%. Тобто, рентабельність позикового капіталу ДП «М'ясо Буковини» протягом всього досліджуваного періоду є вищою за рентабельність власного капіталу.

Протягом 2021-2023 рр. відносні показники фінансової стійкості ДП «М'ясо Буковини» окрім коефіцієнта маневреності власного капіталу й коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами зазнали погіршення, однак залишились в межах нормативних значень. Найвищі показники ділової активності спостерігаються протягом 2022 р., а у 2023 р. спостерігається зниження усіх коефіцієнтів оборотності і, відповідно, зростання тривалості обертання запасів, власного капіталу, дебіторської, а також кредиторської заборгованостей.

Провівши за адаптованими до умов існування вітчизняних підприємств моделями розрахунків ймовірності банкрутства, було визначено, що ймовірність банкрутства ДП «М'ясо Буковини» упродовж 2021-2023 рр. є незначною. Однак, у 2023 р. фінансовий стан досліджуваного підприємства дещо погіршується. Нестабільний стан економіки країни, що обумовлений воєнними діями, негативно позначився на роботі підприємства. Відтак, особливо гостро постають питання формування відповідної фінансової політики та розробка заходів, направлених на зміцнення фінансового стану підприємства.

За умов конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. ДП «М'ясо Буковини» необхідно активізувати політику в галузі маркетингу із метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок ціни, нижчої від середньогалузевої та високої якості є конкурентоспроможною. Важливими для вирішення виступають питання реклами, випуску високоякісної продукції, упаковки, фірмової торгівлі, стимулювання збуту різними шляхами. Правильний підхід до просування

продукції дасть можливість збільшити реалізацію продукції, що в свою чергу створить реальні передумови для виходу підприємства із фінансово-економічної кризи.

Ще одним напрямом покращання фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» може стати виробництво й розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів. Це надасть можливість збільшити вхідні грошові потоки підприємства і, в свою чергу, стабілізує й покращить фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Для оптимізації на ДП «М'ясо Буковини» джерел формування та використання фінансових ресурсів доцільно запропонувати наступні напрямки: забезпечення контролю за станом фінансових ресурсів; вибір найбільш ефективних джерел залучення фінансових ресурсів за допомогою здійснення розрахунків вартості залучення фінансових ресурсів з кожного джерела; збільшення підприємством обсягів реалізації продукції; удосконалення організації та технологій виробництва за допомогою досягнень науково-технічного прогресу; модернізація виробництва; виявлення пріоритетних напрямів використання фінансових ресурсів в сучасних умовах; скорочення позареалізаційних витрат; обрання правильного методу нарахування амортизації; використання прогресивних форм організації праці.

Також одним із важливих напрямків зміцнення фінансового стану ДП «М'ясо Буковини» є мобілізація внутрішніх резервів. А саме: здійснення заходів, пов'язаних зі зміною складу та структури активів балансу; проведення реструктуризації активів досліджуваного підприємства; перетворення в грошову форму наявних фінансових та матеріальних активів підприємства.

Напрямами збалансування ступеня ліквідності досліджуваного підприємства можуть бути: оптимізація дебіторської заборгованості; підвищення інтенсивності використання оборотних активів; здійснення фінансових інвестицій; продаж зайвих матеріалів, устаткування, залишків товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2014. 320 с.
2. Бардаш С. В. Роль фінансового контролю в забезпеченні фінансової стабільності підприємств в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_4.
3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 4. С. 36-42.
4. Біляк Ю. В., Старюк В. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу. *Ефективна економіка*. 2022. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_7_21.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор, 2016. 378 с.
6. Бражна Л. В. Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у воєнний період. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2. С. 79-85.
7. Вакулик Д. А., Лазаришина І. Д. Аналіз фінансового стану підприємства та його взаємозв'язок з управлінським обліком. *Економіка і управління бізнесом*. 2022. Т. 13, № 4. С. 28-41.
8. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. №10. 2015. URL:http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
9. Д-Р Роберт Дмуховскі. Сутність, задачі та одержувачі фінансового аналізу сучасного підприємства. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» 23 грудня 2020 р., м. Тернопіль. С.76-83.
10. Економічний аналіз: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спец. 7.050106 «Облік і аудит» [за ред. проф. Ф.Ф. Бутинець].

Житомир: ПП «Рута», 2003. 680 с.

11. Ємельянов О. Ю. Оцінювання впливу ефективності використання обігових коштів на фінансовий стан підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 3-9.

12. Жук Н. Аналіз фінансового стану як домінуючий індикатор фінансової безпеки підприємств. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 97-112.

13. Загородній А.Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. С. 161.

14. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2018. 487 с.

15. Ключко Т. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/151>.

16. Коваленко О. В., Лихойванова А. О. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки*. 2020. Вип. 1. С. 65-71.

17. Ковальчук Н. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1001>.

18. Колісник М. В., Балик У. О. Методологічні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24(2). С. 64-68.

19. Комоліков М. С., Беззубко Л. В. Дослідження проблем оцінки фінансового стану підприємств. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2020. № 1. С. 45-52.

20. Кононенко Г. Особливості фінансової звітності підприємств під час воєнного стану в Україні URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20237/1/PIONBUG_2022_P100-101.pdf.

21. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>.

22. Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1. С.50-57.

23. Краснікова О. М., Міхалець А. І. Аналіз фінансового стану та його роль в управлінні підприємством. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 3. С. 131-134.

24. Кулініч Т. В., Стернюк О. Б. Аналіз фінансового стану виробничого підприємства засобами Mode Lab. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_35.

25. Кучеренко С. Ю., Леваєва Л. Ю., Красножон А. О. Фінансові та безпекові чинники конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 58. С. 68-73.

26. Кушнір Н. Б., Мельник М. В. Практичний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 66-76.

27. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: «Хай Тек Прес», 2008. 336 с.

28. Лібрук-Ліпкевич С. Я. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія. 2019. URL:<https://doi.org/10.5281/zenodo.3551232>

29. Малій О. Г., Ріяка Т. Ю. Прогнозування фінансового стану підприємства та діагностика банкрутства. *Креативний простір*. 2023. № 11. - С. 55-57.

30. Михайлик О. Застосування економіко-математичного моделювання для діагностики фінансового стану підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2168>.

31. Набатова Ю. О., Гурська Н. В. Оцінка фінансової діяльності підприємства: розробка заходів щодо покращення стану та запобігання

можливості банкрутства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки.* 2021. № 12(3). С. 53-59.

32. Насібова О. В., Івашкевич І. О. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку.* 2019. №30. С. 185-188.

33. Обушак Т. А. Методологічні принципи управління фінансовим станом торговельного підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету.* 2008. № 1. С. 41-49.

34. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання [за ред. д.е.н, проф. А.В. Чупіса]. Суми: Вид-во «Довкілля», 2001. 404 с.

35. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. Дата оновлення 04.01.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.

36. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство.* 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1761>.

37. Роганова Г. О., Приймачок А. О. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі АТ «Укрпошта». *Наукові праці Національного університету харчових технологій.* 2022. Т. 28, № 3. С. 20-31.

38. Самодай В. П., Машина Ю. П., Нечвоглод І. В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2022. Вип. 1. С. 145-149.

39. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник; 3-тє вид., переробл. і доп. Київ: Знання, 2007. 668 с.

40. Сметанюк О. А., Причєпа І. В., Білоконь Т. М. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах обмежених обсягів інформаційного забезпечення. *Ефективна економіка.* 2022. № 9. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN>

/efek_2022_9_22.

41. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. К.: КНЕУ, 2004. 268 с.

42. Ткаченко А. А., Подзігун Я. В., Кулик Ю. М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. Вип. 57. С. 45-53.

43. Фінансовий менеджмент: підручник. За заг. ред. Поддєрьогіна А.М. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.

44. Черниш С.С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах. *Інноваційна економіка*. № 5. 2012. С. 142-146.

45. Шурпенкова Р. К. Прогнозування фінансового стану та розміщення фінансових ресурсів суб'єкта господарської діяльності. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 1. С. 31-36.

46. Karimi Zarchi, S., Dehestani, M. A., & Farimani, A. The relationship between the components of the capital structure and the company's economic value added at different stages of the life cycle of listed companies in Tehran Stock Exchange. *UCT Journal of Management and Accounting Studies*. 2016. 4(2). 1-6.

47. Ibn-Homaid N.T., Tijani Ibrahim A. Assessment of financial condition: A case study of saudi construction companies. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management*, 2017. P. 771-779.

48. Hasanaj, P., Kuqi B. Analysis of Financial Statements: The Importance of Financial Indicators in Enterprise. *Humanities and Social Science Research*, 2, 2019.17-27. URL: <https://doi.org/10.30560/hssr.v2n2p17>.

49. Nizomiddinov Jahonmirzo Zukhriddin oglu, & Burkhanov Aktam Usmanovich. Evaluation and ways to improve the financial condition of the enterprise. *World Bulletin of Management and Law*, 8, 2022. 67-70. URL: <https://scholarexpress.net/index.php/wbml/article/view/666>.